

УДК 378.14:37.015.2

DOI: 10.12958/2227-2844-2020-2(333)-2-34-45

Котенєва Ірина Сергіївна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
м. Старобільськ, Україна.
koteneva_is@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-4214-8463>

Вовк Сергій Володимирович,

кандидат біологічних наук, доцент кафедри біології та агрономії
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
м. Старобільськ, Україна.
wolf_sv@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-2468-3312>

**МЕТОДИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ
ЯК МЕТА ТА РЕЗУЛЬТАТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ БІОЛОГІЇ**

На сучасному етапі в Україні відбувається реформування системи вищої освіти, яке передбачає зміну освітньої парадигми, перегляд змісту навчання, використання таких підходів, які сприяли б формуванню компетентних фахівців, здатних максимально реалізувати свій потенціал у конкретній галузі діяльності. З урахуванням вимог концепції Нової української школи, яка потребує компетентного й творчого вчителя, готового реалізовувати пріоритетні завдання сучасної освіти, виховати цілісну, всебічно розвинену особистість, постає питання й про модернізацію вищої освіти, вдосконалення традиційної системи професійно-методичної підготовки майбутніх учителів, підвищення рівня їх професіоналізму та складової професійної компетентності – методичної компетентності.

Сучасна освіта характеризується кількома особливостями. Це, по-перше, модернізація змісту саме педагогічної системи через зміну її головної мети, що визначається в підготовці фахівців з новим типом мислення; фахівців, які здатні забезпечити різнобічний розвиток учня як особистості й найвищої цінності суспільства. По-друге, особистісна орієнтація освітнього процесу ґрунтується на компетентнісному підході, що відповідає оновленим поглядам на проблему якості підготовки сучасного вчителя біології. Саме тому реалії сучасності вимагають від майбутнього вчителя бути інтелектуально розвинутим, соціально активним; вміло застосовувати новітні педагогічні технології й засоби в процесі реалізації своєї професійної функції, що потребує належного

рівня підготовки як невід'ємної складової характеристики професійної діяльності сучасного вчителя.

Мета статті – теоретично обґрунтувати методичну компетентність майбутнього вчителя біології як мету та результат професійної підготовки.

Сучасна біологічна освіта висуває до педагога нові вимоги, що, в свою чергу, ставить перед закладами вищої освіти нові завдання щодо підготовки майбутніх учителів, адже вони мають бути готовими до роботи в закладах середньої освіти різного типу й профілю, вміти організувати навчання біології за різнорівневими програмами та підручниками, впроваджувати новітні технології навчання, авторські методики тощо. Відтак, усе більш актуальною стає проблема методичної підготовки майбутніх учителів біології, що передбачає врахування в змісті цієї підготовки сучасних тенденцій розвитку освіти і відображення цілісності процесу реалізації методичної підготовки студентів у закладах вищої освіти.

Аналіз сучасних наукових публікацій (В. Адольф, І. Акуленко, О. Зубков, С. Івашнова, А. Кузьминський, Н. Кузьміна, О. Лебедева, І. Малова, Т. Сясіна, В. Ситаров, С. Скворцова, Н. Тарасенкова, Н. Цюлюпа та ін.) свідчить про те, що в останні роки значна увага приділяється видам професійно-педагогічної компетентності вчителя, серед яких виділяють методичну, або дидактико-методичну компетентність (Н. Глузман, Л. Коваль, Т. Руденко).

Сучасні науковці розглядають методичну компетентність, пов'язуючи її з викладанням певного навчального предмета. В педагогічних дослідженнях останніх років найбільшою мірою схарактеризована методична компетентність учителя іноземної мови, фізичної культури, фізики, математики та початкової школи. Між тим, саме методична компетентність учителя біології заслуговує найбільшій уваги.

Питання професійної підготовки майбутніх учителів біології вивчали Л. Барна, М. Барна, О. Біда, К. Ліневич, М. Колесник, В. Оніпко, В. Танська, С. Трубачова, Ю. Шапран, С. Яланська.

Особливості методичної підготовки студентів-біологів досліджували Т. Буяло, В. Вербицький, Г. Жирська, Н. Міщук, І. Мороз, А. Степанюк, Я. Фруктова, О. Цуруль. Проте на сьогодні недостатньо розробленою залишається проблема модернізації змісту методичної підготовки майбутніх учителів біології.

Ґрунтовний аналіз основної дефініції дослідження довів, що сучасна наука оперує доволі різною термінологією, а саме: «методична компетентність», «дидактико-методична компетентність» та «професійно-методична компетентність» (Карпова Л. Г., 2004).

Диференціюючи поняття «компетентність» та «компетенція» в нашому дослідженні вважаємо компетенції основою, внутрішнім резервом компетентності; причому компетентність розглядається нами

як якість особистості, що виявляється у здатності і спроможності ефективно діяти в стандартних і проблемних ситуаціях; компетенції – як суспільно визнаний результат освіти.

Підводячи підсумок аналізу основної дефініції дослідження та розмежовуючи поняття компетенція і компетентність у рамках нашого дослідження, зазначимо:

- компетенція включає сукупність взаємопов'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності), що задаються по відношенню до певного кола предметів і процесів та необхідні для якісної продуктивної діяльності по відношенню до них;

- компетентність – це володіння людиною відповідною компетенцією, що включає його особистісне ставлення до неї і предмета діяльності.

Таким чином, компетентність – це інтегральна якість майбутнього вчителя, яка виражається у здатності до успішної професійної діяльності з урахуванням її соціальної значущості на основі отриманих знань, умінь і способів дій.

Формування компетенції розуміється нами як формування певного обсягу знань, умінь і навичок, якими слід володіти, а компетентність – як інтегральний результат сформованості певних компетенцій. При такому підході поняття «компетенція» є ширшим за поняття «компетентність», а «компетентність» означає володіння відповідною компетенцією або компетенціями.

За сучасними науковими уявленнями професійна компетентність майбутнього вчителя є складним утворенням, яке складається з психологічної, методичної, предметної, комунікативної, дослідницької та інших компетентностей.

Дослідники майже однакові в розумінні сутності досліджуваної нами категорії як такої, що являє собою систему спеціально-наукових, методичних, дидактико-методичних знань, умінь і досвіду розв'язування методичних задач, що виникають під час навчання учнів окремого предмета (І. Акуленко, Л. Банашко, К. Кожухов, Н. Кузьміна, А. Кузьминський, Т. Мамонтова, І. Малова, А. Мормуль, Т. Руденко, С. Скворцова, Н. Тарасенкова, Н. Цюлюпа та інші).

Цікавим для нашого дослідження є зауваження Н. Кузьміної та Т. Мамонтова про те, що необхідною умовою формування методичної компетентності вчителя є наявність у нього певних особистісних якостей, та дослідження О. Борзенкової і Н. Глузман, які розглядають методичну компетентність вчителя у тісному взаємозв'язку із предметною компетентністю (Глузман Н. А., 2010; Кузьміна Н. В., 1990).

Слушною для нас є концепція Н. Кузьміної, яка визначає методичну компетентність як найважливіший компонент професійно-педагогічної компетентності, що встановлює залежність розвитку цієї компетентності саме від якості діяльності. У структурі методичної компетентності науковець визначає три компоненти: професійні знання,

професійні вміння, особистісні якості, що забезпечуються дидактичними, організаційно-аналітичними й особистісними якостями вчителя (Кузьміна Н. В., 1990).

Доволі цікавою є концепція Н. Глузман, яка пропонує розглядати методико-предметну компетентність як системне особистісне утворення, що в своїй структурі поєднує не лише теоретичні, практико-зорієнтовані, дослідницькі знання та вміння з предмета й методики його навчання, а й ціннісне ставлення до методичного вдосконалення результатів своєї професійної діяльності шляхом самоосвіти, самореалізації та особистісного розвитку (Глузман Н. А., 2010).

О. Зубков трактує методичну компетентність, виходячи із загального розуміння компетентності як здатності особистості розпізнавати і вирішувати саме методичні завдання та проблеми (Карпова Л. Г., 2004).

С. Скворцова розглядає методичну компетентність учителя як теоретичну і практичну готовність до проведення занять з навчального предмета за різними навчальними програмами та спроможність ефективно розв'язувати стандартні та проблемні методичні задачі (Карпова Л. Г., 2004).

Т. Леонтьєва, А. Роботова, І. Шапошникова зміст теоретичної готовності майбутнього вчителя розкривають через узагальнене вміння педагогічно мислити, що насамперед передбачає наявність аналітичних, прогностичних, проектних і рефлексивних умінь (Орловська О. В., 2007).

Під практичною готовністю майбутнього вчителя до проведення уроків у наукових дослідженнях розуміється набуття вчителем досвіду застосування складових теоретичної підготовки на практиці. Так, наприклад, В. Шаган визначає методичну компетентність як інтегральну професійно-особистісну характеристику вчителя, що виражається в його готовності виконувати професійні функції (Орловська О. В., 2007).

І. Акуленко, Л. Банашко, О. Борзенкова, І. Малова, Т. Мамонтова, А. Мормуль, Т. Руденко, Н. Тарасенкова, Н. Цюлюпа акцентують увагу на системі знань, умінь та практичному досвіді в їхньому застосуванні, пропонуючи власні трактування.

І. Акуленко, А. Кузьминський, Н. Тарасенкова наполягають саме на прикладному характері методичної компетентності, що поєднує систему спеціально-наукових, психолого-педагогічних, дидактико-методичних знань, умінь й особистого досвіду в їхньому застосуванні під час викладання навчального предмета (Кузьминський А. І. & Тарасенкова Н. А. & Акуленко І. А., 2009).

Зазначене вище дозволяє констатувати, що методична компетентність майбутнього учителя розглядається як теоретична і практична готовність до проведення занять, що виявляється в наявності в нього дидактико-психологічних знань, умінь та досвіду розв'язування методичних задач.

Оскільки ми розглядаємо методичну компетентність як мету та результат методичної підготовки майбутнього вчителя біології, зупинимось на проблемах саме методичної підготовки.

Грунтовний аналіз сучасних наукових поглядів дозволив визначити, що під методичною підготовкою як складової професійної підготовки майбутнього вчителя біології розуміють цілеспрямоване формування комплексу методичних компетентностей у майбутніх фахівців у контексті розв'язання методичних задач зі шкільного курсу біології.

Процес підготовки майбутнього вчителя на сучасному етапі можна умовно поділити на такі основні компоненти:

- загальна підготовка (методологічно-розвивальна);
- спеціально-професійна (психолого-педагогічна, методична);
- особистісна підготовка (самовиховання особистості майбутнього вчителя, його самовизначення).

У навчальному плані, що відображає зміст професійної підготовки майбутнього фахівця, важливе місце належить дисциплінам психолого-педагогічного циклу. Ми виокремлюємо загальну педагогічну підготовку як елемент базової, спеціально-професійної та особистісної підготовки майбутнього вчителя біології. Результатом такої підготовки є оволодіння студентами певним рівнем змістовно-процесуальних та наукових основ педагогічної діяльності, формування в них цілісного комплексу загально-педагогічних знань, умінь, навичок, необхідних для здійснення професійної діяльності.

Модель компетентного вчителя будь-якого профілю складається з видів діяльності на уроці, його дій та завдань, які він розв'язує. Це вимагає визначення структури і змісту вимог до методичної підготовки майбутнього вчителя біології. Вважаємо, що завдання, які йому належить розв'язувати в процесі професійної діяльності можна об'єднати у декілька напрямів, що в цілому є системою, відображеною на рисунку 1. Вона має узагальнюючий характер, кожен її елемент потребує наповнення змістом, передбачає створення підсистем.

Структура методичної підготовки майбутнього вчителя біології вбачається нами як системно-структурний об'єкт, розбудова якого стає основою спеціального дидактичного дослідження. На її основі базується розробка науково-обґрунтованої програми методичної підготовки вчителя, згідно з якою він має володіти знаннями про закономірності побудови шкільного курсу біології та розгортання навчального матеріалу в цілому і його окремих структурних елементів зокрема. Майбутньому вчителю необхідно знати теоретичні основи побудови навчального матеріалу як на рівні шкільних програм (різних рівнів), так і на рівні навчальних посібників (різних рівнів). Важливими для вчителя є знання про основні способи діяльності в галузі отримання біологічних знань та досвід творчої діяльності, його ставлення до природного середовища, світу тощо.

Рис. 1. Система методичної підготовки вчителя біології

Виходячи із запропонованої нами структури методичної підготовки учителя, ми здійснили аналіз окремих її елементів.

Діяльність учителя біології є педагогічною проблемою. Це особлива галузь соціального досвіду зі своїми знаннями, способами діяльності, відношеннями, досвідом пошуково-творчої діяльності. Вони мають бути включені до змісту методичної підготовки вчителя біології і складають базове джерело формування змісту саме методичної освіти.

Наступним джерелом формування змісту методичної підготовки вчителя біології є досвід методичної науки й практики роботи педагогів-новаторів та досвідчених учителів сьогодення.

Ми поділяємо точку зору М. Мартинюка, який окреслив зміст методичної підготовки. Він має виступати проектом формування структури творчої особистості і складати педагогічну проблему. Це означає, що в цьому змісті повинні бути представлені всі основні елементи такої діяльності: спеціальні, психолого-педагогічні, конкретно-методичні знання, способи діяльності, бачення оточуючого світу і себе в ньому, досвід творчої діяльності тощо (Кузьминський А. І. & Тарасенкова Н. А. & Акуленко І. А., 2009).

Аналіз спеціальної літератури з проблем підготовки творчої особистості учителя дозволяє стверджувати, що в якості

найактуальніших стратегічних завдань щодо професійної підготовки майбутнього вчителя біології науковці виокремлюють:

- випереджувальний характер підготовки майбутніх учителів на основі сучасних психолого-педагогічних теорій навчання;
- виховання у студентів педагогічного стилю мислення, адекватного сучасним цілям загальноосвітньої та природничо-наукової освіти дітей шкільного віку;
- формування творчої особистості вчителя у системі «самоосвіта – підвищення кваліфікації».

Виходячи з визначених стратегічних завдань, ми визначили тактичні проблеми підготовки вчителя до навчання біології у закладах загальної середньої освіти. До них ми відносимо:

- визначення технології відбору новітніх знань з ботаніки, зоології, анатомії та фізіології людини, загальної біології;
- засвоєння майбутнім учителем системи сучасних знань у галузі біологічних наук;
- усвідомлення студентами нового функціонального складу, структури і змісту біологічної освіти;
- оволодіння майбутніми вчителями біології сучасними методиками та інноваційними технологіями навчання.

Означені проблеми вирішуються в межах саме методичної підготовки майбутнього вчителя біології.

Викладене вище дозволяє визначити методичну систему навчання біології у закладах загальної середньої освіти, що ґрунтується на таких структурних елементах:

- концептуальні основи, визначені новітньою освітньою парадигмою в країні;
- метою навчання;
- змістовною частиною навчально-виховного процесу в закладах загальної середньої освіти;
- процесуальними основами навчання в закладах загальної середньої освіти.

Визначені частини взаємопов'язані і складають методичну систему, оволодіння якою є необхідною складовою компетентного фахівця.

Сюжетними лініями змістової проекції є дидактичні, понятійні узагальнення, які складають:

- 1) цілісне уявлення про сучасну природничо-наукову (біологічну) картину світу;
- 2) фундаментальні біологічні теорії, що утворюють систему сучасних біологічних знань;
- 3) наскрізні фундаментальні біологічні явища, факти, процеси, поняття, судження, принципи;
- 4) узагальнені способи діяльності в галузі засвоєння і застосування біологічних наукових знань тощо.

Такий підхід передбачає засвоєння майбутніми вчителями теоретичних основ сучасного змісту стандарту з біології для загальної середньої освіти. Він враховує його багатофункціональний склад, зокрема, уявлення про 4-компонентну структуру: предметні знання, узагальнені способи діяльності та досвід емоційно-вольової і творчої діяльності у відповідній галузі.

Ми поділяємо точку зору ряду методистів-дослідників, що навчання біології в закладі вищої освіти треба орієнтувати не стільки на теоретичну основу вивчення біологічних теорій, концепцій, скільки на визначення їхнього місця в сучасній науковій картині світу, на з'ясування природи і сутності теоретичного знання та інших концептуальних засад методології сучасного природничо-наукового біологічного знання. Формування цілісної біологічної картини світу можливе за умови розкриття логічної послідовності зв'язків між системами різних рівнів (Сергійчук О., 2011).

Враховування закономірностей наукового пізнання, системного підходу до реалізації внутрішньопредметної інтеграції та основних положень теорії змістовного узагальнення дає можливість визначити наступну структуру навчального матеріалу шкільного курсу «Біологія»: «цілісне первинне ознайомлення з живою природою – диференційоване вивчення систем різного рівня організації, починаючи від системи нижчого порядку, – узагальнення знань про цілісність живого», центральними елементами якої є види наукових знань із біології (науковий факт, закон, межі його застосування, гіпотеза, наукова теорія) та знання про методи наукового біологічного пізнання (експеримент, спостереження, формалізація, ідеалізація, моделювання).

Саме таке розуміння та змістовне наповнення методичної системи навчання біології зорієнтоване на вивчення теоретичного курсу біології в навчальному закладі у напрямку формування в майбутнього вчителя цілісних уявлень про сучасну природничо-наукову картину світу та її еволюцію, адекватного їй наукового стилю мислення, на засвоєння евристичного методу засвоєння природничо-наукового знання та його застосування сучасною людиною.

Таким чином, під методичною компетентністю ми розуміємо системне особистісне утворення, яке виявляється у здатності до здійснення та організації процесу навчання з предмета на рівні сучасних вимог, спроможності успішного розв'язування методичних задач, що ґрунтується на теоретичній і практичній готовності до викладання навчального предмета. Методичні компетенції розглядаємо як основу, своєрідний внутрішній резерв методичної компетентності, що виявляються у наявності предметно-наукових, дидактико-методичних та психологічних знань, умінь розв'язування методичних задач, наявності досвіду діяльності із навчання предмета та емоційно-ціннісного ставлення до цього процесу.

Набуття майбутнім учителем біології методичної компетентності є однією із цілей підготовки в закладах вищої освіти. Виходячи з цього, під підготовкою вчителя біології до навчання учнів ми розуміємо процес набуття майбутнім педагогом методичної компетентності у навчанні біології учнів закладів загальної середньої освіти; результат процесу підготовки, який відповідає бажаному рівню сформованості методичної компетентності.

Перспективу подальшого дослідження цієї проблеми ми бачимо в обґрунтуванні застосування інноваційних технологій навчання в закладах вищої освіти, що реалізують концепцію компетентнісного підходу, у визначенні структури та рівнів сформованості методичної компетентності вчителя біології.

Список використаної літератури

- 1. Глузман Н. А.** Методико-математична компетентність майбутніх учителів початкових класів. Київ: Вища школа–XXI, 2010. 407 с.
- 2. Карпова Л. Г.** Формування професійної компетентності вчителя загальноосвітньої школи: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Харківський держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2004. 20 с.
- 3. Кузьмина Н. В.** Профессионализм личности преподавателя. Москва: АПН, 1990. 149 с.
- 4. Кузьминський А. І.,** Тарасенкова Н. А., Акуленко І. А. Наукові засади методичної підготовки майбутнього вчителя математики. Черкаси: Вид. від. ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2009. 320 с.
- 5. Орловська О. В.** Сутність поняття професійної компетентності вчителя. *Витоки педагогічної майстерності: зб. наук. пр. Серія «Педагогічні науки».* Вип. 3. С. 56–60. Полтава: Полтавський держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка, 2007.
- 6. Сергійчук О.** Професійна компетентність майбутнього учителя у системі підготовки до педагогічної діяльності. *Проблеми підготовки сучасного вчителя: зб. наук. пр.* 2011. № 4 (2). С. 198–206. [Електронний ресурс]. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2011_4\(2\)_31](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2011_4(2)_31) (дата звернення: 29.01.20).

References

- 1. Gluzman, N. A.** (2010). *Metodyko-matematychna kompetentnist majbutnih uchyteliv pochatkovykh klasiv* [Methodological and mathematical competence of future teachers of primary school]. Kyiv: Vyshha shkola–XXI [in Ukrainian].
- 2. Karpova, L. G.** (2004). *Formuvannya profesijnnoi kompetentnosti vchytelya zagalnoosvitnoyi shkoly* [Formation of professional competence of a teacher of a comprehensive school]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].
- 3. Kuzmina, N. V.** (1990). *Professionalizm lichnosti prepodavatelya* [Professionalism of the personality of the teacher]. Moskva: APN [in Russian].
- 4. Kuzmyskyi, A. I.,** Tarasenkova, N. A. & Akulenko, I. A. (2009). *Naukovi zasady metodychnoi pidhotovky maibutnoho vchytelia matematyky* [Scientific principles of

methodical preparation of the future mathematics teacher]. Cherkasy: Vyd. vid. ChNU im. B. Khmelnytskoho [in Ukrainian]. **5. Orlovska, O. V.** (2007). Sutnist poniattia profesiinoi kompetentnosti vchytelia [The essence of the concept of professional competence of the teacher]. *Vytoky pedahohichnoi maisternosti: zb. nauk. pr. Seriia «Pedahohichni nauky»*, 3, 56-60. Poltava: Poltavskiyi derzh. ped. un-t im. V. N. Korolenka [in Ukrainian]. **6. Serhiichuk, O.** (2011). Profesiina kompetentnist maibutnoho uchytelia u systemi pidhotovky do pedahohichnoi diialnosti [Professional competence of the future teacher in the system of preparation for pedagogical activity]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia: zb. nauk. pr.*, 4 (2), 198-206. Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2011_4\(2\)_31](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2011_4(2)_31) [in Ukrainian].

Котенєва І. С., Вовк С. В. Методична компетентність як мета та результат професійної підготовки майбутнього вчителя біології

Стаття присвячена розгляду деяких засад професійної підготовки майбутніх учителів біології.

У статті теоретично обґрунтована методичну компетентність майбутнього вчителя біології як мету та результат його професійної підготовки. Проаналізовано різні підходи щодо визначення понять: компетентність, методична компетентність, методична компетентність вчителя біології.

Схарактеризовано процес методичної підготовки майбутнього вчителя біології та його основні компоненти: загальна підготовка (методологічно-розвивальна); спеціально-професійна (психолого-педагогічна, методична); особистісна підготовка (самовиховання особистості майбутнього вчителя, його самовизначення).

Визначена система методичної підготовки майбутнього вчителя біології дозволила запропонувати структуру методичної підготовки та здійснити аналіз окремих її елементів: (стратегічних завдань щодо професійної підготовки майбутнього вчителя біології), (тактичних проблеми підготовки вчителя до навчання біології у закладах загальної середньої освіти). визначення змістовної складової.

Зауважене на головному, що підготовка вчителя біології до навчання учнів – це процес набуття майбутнім педагогом методичної компетентності у навчанні біології учнів закладів загальної середньої освіти. Методична компетентність – це системне особистісне утворення, яке виявляється у здатності до здійснення та організації процесу навчання з біології на рівні сучасних вимог, спроможності успішного розв'язування методичних задач, що ґрунтується на теоретичній і практичній готовності до викладання.

Зроблено висновок, щодо необхідності набуття майбутнім учителем біології методичної компетентності, як однієї з цілей підготовки в закладах вищої освіти.

Ключові слова: професійна підготовка, компетентність, методична компетентність.

Котенева И. С., Вовк С. В. Методическая компетентность как цель и результат профессиональной подготовки будущего учителя биологии

Статья посвящена проблеме профессиональной подготовки будущих учителей биологии. Дано теоретическое обоснование методической компетентности будущего учителя биологии как цели и результату его профессиональной подготовки. Проанализированы разные подходы относительно определения основных понятий исследования: компетентность, методическая компетентность, методическая компетентность учителя биологии. Охарактеризован процесс методической подготовки будущего учителя биологии и его основные компоненты: общая подготовка (методологически-развивающая); специально-профессиональная(психолого-педагогическая и методическая); личностная подготовка (самовоспитание личности будущего учителя, его самоопределение).

Предложенная система методической подготовки будущего учителя биологии позволила разработать структуру методической подготовки и проанализировать ее элементы: (стратегические задачи профессиональной подготовки будущего учителя биологии), (тактические проблемы подготовки учителя к обучению биологии в заведениях общего среднего образования), содержательную составляющую.

Акцентируется внимание на том, что подготовка учителя биологии к обучению учащихся – это процесс обретения будущим педагогом методической компетентности в обучении биологии учащихся заведений общего среднего образования. Методическая компетентность это системное личностное образование, которое проявляется в способности к осуществлению и организации процесса обучения биологии на уровне современных требований, способности успешного решения методических задач и основывается на теоретической и практической готовности к преподаванию учебного предмета.

Сделан вывод, относительно необходимости обретения будущим учителем биологии методической компетентности, как одной из целей подготовки в заведениях высшего образования.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, компетентность, методическая компетентность.

Koteneva I., Vovk S. Methodical Competence as the Purpose and Result of Vocational Training of the Future Teacher of Biology

Article is devoted to a problem of vocational training of the future teachers of biology. The theoretical substantiation of methodical competence of the future teacher of biology as the purpose and result of its vocational

training is given. Different lines of thought concerning definition of the basic concepts of research are analysed: competence, methodical competence, methodical competence of the teacher of biology. Process of methodical preparation of the future teacher of biology and its basic components is characterised: the general preparation (methodologically-developing); specially-professional (psychology-pedagogical and methodical); personal preparation (self-education of the person of the future teacher, its self-determination).

The offered system of methodical preparation of the future teacher of biology has allowed to develop structure of methodical preparation and to analyse its elements: (strategic problems of vocational training of the future teacher of biology), (tactical problems of preparation of the teacher to biology training in institutions of the general secondary education), a substantial component.

The attention that preparation of the teacher of biology for training of pupils is a process of finding by the future teacher of methodical competence of training of biology of pupils of institutions of the general secondary education is focused. Methodical competence is a system personal formation which is shown in ability to realisation and the organisation of process of training of biology up-to-date, abilities of the successful decision of methodical problems and is based on theoretical and practical readiness for subject teaching.

The conclusion, concerning necessity of finding by the future teacher of biology of methodical competence, as one of the preparation purposes in higher education institutions is drawn.

Key words: vocational training, competence, methodical competence.

Стаття надійшла до редакції 16.01.2020 р.

Прийнято до друку 01.03.2020 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Караман О. Л.